

ОБОРОТНІ ФОНДИ: СТРУКТУРА ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ

О.Ю.Межинська,ст.викладач НУХТ

Оборотні фонди підприємства мають матеріально-речову й вартісну форму. У практиці планування та обліку господарської діяльності до складу оборотних фондів включають: виробничі запаси; незавершене виробництво та напівфабрикати власного виготовлення; витрати майбутніх періодів.

Виробничі запаси становлять найбільшу частину оборотних фондів. До них належать запаси сировини, основних і допоміжних матеріалів, покупних напівфабрикатів, палива й пального, тари, ремонтних деталей і вузлів, малоцінних інструментів, господарського інвентаря, та інших предметів, а також аналогічних предметів, що швидко зношуються.

Незавершене виробництво – це предмети праці, обробку (переробку) яких не завершено підприємством. Вони перебувають безпосередньо на робочих місцях або в процесі транспортування від одного робочого місця до іншого.

До напівфабрикатів власного виготовлення відносять ті предмети праці, що їх повністю оброблено (перероблено) у даному виробничому підрозділі підприємства, але які потребують дальшої обробки в інших підрозділах.

Витрати майбутніх періодів – це грошові витрати, які зроблено в даний період, але які буде відшкодовано за рахунок собівартості продукції (роботи, послуг) у наступні періоди. До них належать витрати на підготовку виробництва, освоєння випуску нових виробів, раціоналізацію та винахідництво, придбання науково-технічної та економічної інформації, передплату періодичних видань тощо.

Структура оборотних фондів формується під впливом низки факторів (тип виробництва, особливості продукції та технології її виготовлення, умови забезпечення підприємства матеріальними ресурсами тощо) і змінюється в

часі повільно, без різких коливань.

Наприклад, на промислових підприємствах України у загальному обсязі оборотних фондів частка виробничих запасів становить у середньому протягом останніх років приблизно 70%, незавершеного виробництва – 25%.

Структура оборотних фондів на підприємствах різних галузей має значні відмінності, зумовлені конкретними технологіями і формами організації виробництва, умовами забезпечення матеріальними ресурсами, цінами на них тощо.

Визначення потреби підприємства в сировині та інших видах матеріальних ресурсів здійснюється за певними нормами їхніх витрат. Ці норми розробляються підприємствами або на їх замовлення галузевими науково-дослідними організаціями.

Ефективніше використання оборотних фондів передбачає передовсім розв'язання конкретних завдань з економії сировини, матеріалів, палива, електроенергії. Заведено розрізняти джерела і шляхи економії матеріальних ресурсів.

Джерела економії показують, за рахунок чого можна досягти економії ресурсів, а шляхи економії – як саме, за допомогою яких заходів можна заощаджувати ті чи інші види матеріальних ресурсів. А саме: зниження ваги виробів; зменшення питомої витрати матеріалів; скорочення витрат і відходів сировини й матеріалів; використання відходів та побічних продуктів; утилізація вторинних ресурсів; заміна натуральних видів сировини та матеріалів штучними їх видами.

Шляхи економії матеріальних ресурсів: первинна обробка та збагачення сировини; комплексна переробка сировини; застосування ресурсозберігаючої техніки; запровадження маловідходної та безвідходної технології; удосконалення матеріальних нормативів; поліпшення організації матеріального забезпечення виробництва; упорядкування системи ціноутворення; застосування дійової системи економічного стимулювання.